Мс Ана СПАСИЋ СТОШИЋ
Педагошки факултет у Врању
Универзитет у Нишу

УДК 027.8:371.3
- стручни рад -

УЛОГА ШКОЛСКЕ БИБЛИОТЕКЕ У РЕАЛИЗАЦИЈИ ИНТЕГРАТИВНЕ НАСТАВЕ У ОСНОВНОЈ ШКОЛИ

Сажетак: *Рад се бави улогом школске библиотеке у васпитно-образовном процесу, при чему се посебна пажња поклања њеној улози у реализацији интегративне наставе од I до IV разреда основне школе. У осветљавању њене улоге у наставном процесу пошло се од навођења појма школске библиотеке, њених основних задатака и улоге у процесу васпитања и образовања сваког појединца. Како се у савременој основној школи све више инсистира на интегративном, тематском приступу настави, наведене су основне карактеристике интегративне наставе, облици и услови реализације овог иновативног модела. Утврђено је да школска библиотека има значајну улогу у реализацији интегративне наставе, али да њене могућности нису у довољној мери искоришћене. У раду је предложен план рада школског библиотекара за припрему и реализацију часова интегративне наставе у школској библиотеци.*

Кључне речи: *школска библитека, савремена школа, интегративна настава, план рада школског библиотекара, припремање и организовање интегративних часова.*

1. Увод

У циљевима, систему, садржају, организацији и технологији остваривања васпитно-образовне делатности у 21. веку одражавају се основне карактеристике, проблеми и контрадикторности данашњег света. То су у првом реду: глобализација света – стварање јединственог економског, политичког и културног простора са бројним противуречностима, све бржи трансфер знања и технологија, пораст улоге знања као развијеног ресурса, универзализација знања, вредности и образовања, тежње ка остваривању демократских идеала друштва и његовој хуманизацији и непрекидне промене, проналасци и напредак у науци, техници, технологији и производњи (Јовановић, 2005: 25).

Под притиском научно-технолошког напретка, школа је престала да буде највећи извор знања и нових информација, тако да садашњи ученици уче путем филма, телевизије, компјутера, интернета. Све су израженији захтеви да школу морамо учинити савременом, употребљавајући тренутно

примењиве облике и методе, како би настава постала ефикаснија, креативнија, рационалнија и како би ученици у њој стицали функционална знања. У складу са тим, основни и најважнији задатак савремене школе је питање усклађивања образовања са захтевима научно-технолошког напретка.

Као у укупном наставном процесу, примена модерне информационо-комуникационе технологије добија све већи значај и у школској библиотеци и увелико мења основне принципе традиционалног школског библиотекарства. Нове технологије омогућиле су библиотеци да одговори захтевима времена, али су поставиле и бројна питања. Сматра се да главно питање библиотекарства данас нису библиотечке зграде, књиге или компјутери, већ професионално образовање библиотекара. Од савременог библиотекара очекују се бројне нове вештине и знања. Посебно су значајни познавање информационих сервиса и ресурса и начина њихове употребе, разумевање информационе структуре и специфичности комуникације различитих научних дисциплина, анализа информационих потреба корисника, познавање стратегија и тактика претраживања база података, вредновање, систематизација и класификација ресурса по критеријумима поузданости и квалитета информација које они садрже, примена информационог маркетинга и менаџмента, као и метода економске евалуације библиотечко-информационе делатности. Све ове активности доприносе не само успешној организацији рада савремених библиотека, већ и изградњи, ширењу и хуманој употреби целокупног корпуса људског знања.

Упркос бројним питањима, проблемима, дилемама и изазовима, школска библиотека данас успешно обавља своје задатке и одговара захтевима савремене школе. Рационалним приступом и спремношћу да максимално искористи предности и класичних и електронских ресурса, она је у прилици да сачува своје традиционалне вредности, а то су гаранција високог квалитета публикација, едукација у коришћењу нових ресурса, демократизација знања, слобода говора и писања, неометан проток идеја и информација, чување и заштита интелектуалног и културног наслеђа...

Како је школска библиотека саставни део укупног васпитно-образовног амбијента основне школе, која има за циљ да помаже и унапређује наставни процес, њеном месту, значају и улози треба посветити посебну пажњу.

2. Појам школске библиотеке

Познато је да је библиотека, поред школе, важан чинилац одрастања сваког појединца. Изграђујући и негујући посебан однос према деци и књизи, обједињујући литерарни, научни и уопште уметнички израз у својим фондовима, школска библиотека је одувек васпитавала и образовала младе нараштаје. Радећи у оквиру школе, основана је са циљем да помаже и унапређује васпитно-образовни процес. Библиотека подржава све функције школе: подучавање, учење, истраживање, усвајање новог знања и посредовање знања и културе прошлости и садашњости генерацијама које долазе.

Поред тога, библиотека је главни носилац и промотер, како културе уопште, тако и локалне културе и локалног идентитета, и има значајну улогу у културној размени и заштити културе.

Првобитно су библиотеке означавале место где се књиге чувају, а касније и саму збирку књига. Библиотеке се најчешће одређују као културно-просветне установе које поседују збирке књига уређене тако да је омогућено њихово брзо проналажење ради коришћења. Поред издавања књига на читање, библиотеке врше и њихово промовисање, а исто тако набављају и чувају и све остале писане, штампане или на неки други начин публиковане творевине људског ума.

У литератури се могу наћи веома слична одређења појма школске библиотеке. Према *Педагошком речнику*, то је библиотека затвореног типа која послужује наставнике и ученике једне или више школа потребном стручном и белетристичком литературом. У оквиру школске библиотеке, постоји литература коју користе наставници у свом раду са децом или ради стручног усавршавања, и литература за ученике потребна за савладавање и продубљивање наставног градива, али и књиге за читање у слободном времену (1967: 610). Школска библиотека се дефинише и као „организација у саставу основних и средњих школа која обавља библиотечко-информациону, васпитну и културну делатност“ (*Педагошка енциклопедија*, 1989: 51). Слично одређење школске библиотеке налазимо у *Педагошком лексикону,* у коме се, између осталог, каже да школска библиотека набавља, чува и даје на коришћење ученицима и наставницима стручну литературу и белетристику. Обезбеђивањем одговарајуће литературе, омогућује наставницима праћење развоја педагошке науке и струке, упознавање иновација, односно доприноси њиховом стручном усавршавању (1996, 570). Исто тако, школска библиотека обезбеђује ученицима лектиру и ванудбеничку литературу неопходну за савлађивање и продубљивање наставног градива и подстиче развој њиховог интересовања за читање. Поред тога, библиотека популарише лепу књижевност и вредна дела из разних подручја науке, технике, уметности и оспособљава ученике за самосталан рад са књигом.

Улазак библиотека у електронски свет, који је омогућио развитак информационе технологије и појава светске мреже интернета, донео је библиотекама промене на више нивоа. Дошло је до промене библиотечких ресурса јер су се појавили мрежни извори, због појаве дигиталних колекција настале су промене у организовању библиотечког материјала, променио се начин манипулисања фондом помоћу нових алата за претрагу и начин коришћења фонда – приступом на вези, а мењају се и захтеви корисника, који су све више усмерени на мрежне сервисе. У том смислу, данас се све чешће говори о електронској библиотеци, па се намеће потреба да објаснимо овај појам. „Под електронском библиотеком подразумева се врста услуге која омогућава корисницима коришћење библиотечког материјала без физичког улажења у праву библиотеку“ (Ласло, Ласић-Лазић и др., 2008: 73). Корисници могу преко интернета да се служе библиотечким материјалом ма где били: код куће, у школи, на радном месту, на факултету и сл. Електронска

библиотека може да значи и „посебну збирку унутар целокупне збирке једне библиотеке“ (исто, 81), односно библиотечки материјал доступан преко рачунара. Како електронска библиотека означава, у ствари, „целокупну библиотеку као институцију са свим услугама традиционалне библиотеке и великим уделом дигиталног материјала“ (исто, 81), поред електронске библиотеке користи се и термин дигитална библиотека. Треба рећи да „електронска библиотека представља шири појам од дигиталне“ (Трифуновић, 2008: 139), али да оне не искључују једна другу. Дигитална библиотека се углавном концентрише око питања „дигиталног памћења“ (Вранеш према Трифуновић, 2008: 139) културне баштине. Дигиталне библиотеке настају „преношењем у електронски облик грађе настале у традиционалним форматима“ и „укључивањем електронских издања“ у дигиталне колекције (исто, 140).

Данас у школама у Србији не постоје праве електронске библиотеке, већ углавном библиотеке традиционалног типа, које раде по савременом моделу, које су отворене за све нове облике преношења знања и података – дакле, поред књижне грађе, укључују и електронске изворе и врше уградњу свих нових начина комуникације (тзв. хибридне библиотеке). Може се уочити да школске библиотеке у образовном систему Србије врло компетентно преузимају одговорност прилагођавања новим начинима учења, мудро задржавајући педагошке приступе, квалитетне методичке моделе и васпитно-образовну улогу која је увек била мисија школе.

3. Улога и задаци школске библиотеке у васпитно-образовном процесу

Да бисмо објаснили улогу школске библиотеке у васпитно-образовном процесу, најпре треба навести и објаснити њене карактеристике у традиционалној и савременој школи.

У традиционалној или, како је Лерчер назива, „старој“ библиотеци (према: Кузмановић, 2012: 124) највише су заступљени штампани медији, библиотека је централизована у једном простору, радно време је строго ограничено, особље се обично састоји од једног библиотекара, библиотеке су често мирна и празна места и отворене су само за време трајања настава, ученици ретко долазе, а најчешће позајмљују школску лектиру. Савремена библиотека је „централна мрежа“, која из једног центра допире у сваки део школе и ученичког дома. Она, према Лерчеру, садржи обиље информација у свим форматима (штампаним, електронским, итд.), у њој се користе савремене технологије при раду, библиотека је у исто време централизована и децентрализована – особље је спремно да свој рад прошири и ван просторија саме библиотеке, нпр. у учионицама, у градским библиотекама, књижарама. Радно време библиотеке је флексибилно, особље је професионално и информационо-технички обучено за рад на савременим рачунарским системима, библиотека је „лабораторија“ где се нешто дешава, деца, особље и наставници су запослени, а атмосфера је жива и услуге библиотеке су доступне 24 сата свих седам дана у недељи (исто, 124-125).

Можемо рећи да је савремена школска библиотека саставни део васпитно-образовног процеса и да је једнако укључена у наставне и ваннаставне активности. На располагању је ученицима, наставном особљу и другим корисницима. Простор библиотеке омогућава прилагођавање променама у школском образовном програму и појави нових технологија које треба интегрисати у наставни процес. Њена улога је, највећим делом, васпитно-образовна, а остварује се кроз непосредни васпитно-образовни рад са ученицима и сарадњу и тимски рад са учитељима, односно наставницима, стручним сарадницима и родитељима. Пракса показује да тамо где постоји добра комуникација на релацији учитељ, односно наставник – школски библиотекар, ученици ће то следити, не само у редовној настави, него и у подручју културне и јавне делатности школе и њене библиотеке и у ваннаставним активностима.

Многи сматрају да су школске библиотеке места где деца одлазе да узму или врате књиге, најчешће школске лектире. Међутим, према Манифесту за школске библиотеке, који је донело међународно удружење библиотекара – IFLA (International of Library Associations) и Организација Уједињених нација за образовање, науку и културу (UNESCO), улога библиотека у васпитно-образовном процесу далеко је већа. Наиме, у њему се, између осталог, каже да „школска библиотека пружа информације и сазнања који су неопходни за успешно учествовање у савременом друштву заснованом на информацијама и знању. Школска библиотека омогућава ученицима да овладају вештинама за учење током читавог живота, развија њихову стваралачку машту и оспособљава их да буду одговорни грађани“ (2005: 419). Она пружа помоћ у образовно-васпитном процесу свима који у њему учествују и од „пресудног је значаја за сваку дугорочну стратегију развоја писмености, образовања, снабдевања информацијама, економског, друштвеног и културног развитка“ (исто, 420).

Основни задаци школске библиотеке односе се на:

- учешће у остваривању наставног плана и програма;
- омогућавање слободног приступа информацијама, знањима и идејама садржаним у библиотечко-информационој грађи и изворима;
- омогућавање ученицима да овладају вештинама налажења и критичког процењивања информација и самосталног и сталног учења током читавог живота;
- развијање и неговање навике читања, као и коришћења библиотеке током читавог живота (Правилник о националним стандардима за обављање библиотечко-информационе делатности, 2013: 11).

Основни задатак школске библиотеке, као што видимо, везан је за учешће у остваривању наставног плана и програма, што подразумева активну улогу библиотеке у остваривању програмских циљева и задатака целокупног наставног процеса у основној школи. Да би остварила овај задатак, библиотека мора да садржи неопходну уџбеничку литературу и школску лектиру, а библиотекар мора бити у току с изменама наставног програма и усклађивати набавку библиотечке грађе са потребама наставног процеса.

Ради стварања услова за интердисциплинарни приступ настави, школски библиотекар планира и реализује различите облике рада и сарадње, пре свега, са ученицима и наставницима, али и стручним сарадницима, директором школе и родитељима. Истовремено, обавеза школског библиотекара је да буде у току са најновијим достигнућима у области библиотекарства и информационих технологија.

Поред активности из домена културне и јавне делатности школске библиотеке, низа стручних библиотечких послова, стручног усавршавања, праћења педагошке и стручне литературе из области библиотекарства, најзначајнији сегмент, у оквиру рада школског библиотекара са ученицима, је систематски рад на обучавању ученика за самосталну употребу информационог система библиотеке и извора знања, у складу са њиховим способностима и интересовањем.

Различити су облици сарадње са наставницима и стручним сарадницима који указују на вишеструке могућности школске библиотеке у реализацији наставног процеса. То су, између осталих, пружање помоћи наставницима у развијању индивидуалних образовних планова, сарадња са стручним органима школе у припреми годишњег плана рада и развојног плана школе, сарадња са наставницима у вези са коришћењем ресурса библиотеке у процесу наставе, сарадња у примени различитих метода у настави и истраживачком раду, организовање наставних часова у библиотеци и друге активности. Када је реч о набавној политици, она не подразумева само набавку нових извора, већ једну континуирану политику набавке библиотечко-информационе грађе која ће омогућити да школска библиотека заиста буде подршка наставном процесу у школи.

Како се рад бави улогом школске библиотеке у реализацији интегративне наставе у основној школи, надаље укратко излажемо основне карактеристике овог иновативног модела наставе, облике и услове његове реализације.

4. Појам, карактеристике, облици и услови реализације интегративне наставе

Интегративна настава, у својој основи, садржи идеју целовитости, структурирања и универзалности везе која постоји између објеката из реалности. Овај модел наставе посматра свет као целину и као таквог га и проучава. Суштина интегративне наставе састоји се у сагледавању појава и проблема са више аспеката. Информације се најбоље стичу и памте онда када се могу повезати у смислену мрежу значења. Тако се стварају знања која се могу посматрати из различитих перспектива, чиме се ствара функционално знање.

Појам интеграције најједноставније се може објаснити као сједињавање одређених делова у једну целину и међусобно повезивање појединачних елемената. Имајући у виду овакво објашњење појма интеграције, инте-

гративни приступ настави може се посматрати као учење засновано на обједињавању активности и садржаја који су у међусобној корелацији, како би се допринело стицању знања које је целовито и сврсисходно. Само на тај начин усвојена знања могуће је функционално применити у стварности. Процес дубинског формирања знања своди се на посматрање објекта истраживања као дела јединствене целине и управо је то суштина интегративног учења и наставе. Дакле, међусобно прожимање и сједињавање појединачних елемената у једну комплексну целину која тиме добија сасвим ново значење.

Суштину интегративне наставе чини тематски приступ који подразумева интегрисано повезивање садржаја из различитих научних дисциплина, односно предмета у оквиру одабране теме. У том смислу, омогућено је да се појмови обухваћени темом комплексно изграде, будући да се садржаји могу сагледати са више различитих аспеката. Интегративни начин сазнавања, који у себи спаја искуство, системско мишљење и оригинални приступ проблему, тешко је остварити применом традиционалних наставних програма у којима је спроведена строга предметна диференцијација. Сматра се да се овај проблем најлакше може решити интегративним програмима усмереним на општа питања данашњице, на комплексне области.

Практична примена интегративне наставе подразумева припрему и реализацију интегративних часова. То значи да се мора поставити одређени проблем који је могуће проучавати са више аспеката, у оквиру различитих наставних предмета. Најчешће се интегришу садржаји о научним појмовима, законима, теоријама, системима вредности, као и садржаји о објективним појавама које нас окружују.

Већи број аутора разликује три облика интеграције: потпуни, делимични и блоковски. У пракси се најчешће примењује интеграција сродних садржаја из различитих наставних предмета (Вилотијевић и Вилотијевић, 2008: 147). Наставне јединице се укрупњавају и приређују већи блокови који се савлађују у континуитету, процес наставе се контролише целим својим током и, уколико има одступања од постављених циљева, предузимају се корективне мере или се коригују циљеви ако су нереално постављени.

За успешну реализацију интегративне наставе неопходно је обезбедити одређене услове и применити адекватне методе и стратегије рада. Интегративна настава најчешће подразумева различите изворе учења, рад у малим групама, рад изван учионице, радионичарски тип рада, стварање ученичких мапа.

Пажњу усмеравамо на различите изворе знања јер је то један од основних услова за успешну реализацију интегративне наставе. У овом моделу наставе учење се не своди на коришћење само једног уџбеника, већ се ученици подстичу на различите могућности тражења извора података. У том смислу, важну улогу у интегративној настави имају школска библиотека и укључивање библиотекара у часове интегративне наставе. Постоји могућност извођења часова у просторији библиотеке, где би ученици били подељени у групе и самостално истраживали и радили на задацима.

5. План рада школског библиотекара за припремање и извођење часова интегративне наставе

Школски библиотекар обавља бројне задатке који подразумевају његово непосредно учешће у образовно-васпитном процесу у складу са принципима, циљевима и стандардима образовања и васпитања. Поред обезбеђивања услова за интердисциплинарни приступ настави, сарадње са наставницима у планирању наставног плана и програма, у вези са применом различитих метода рада у настави и организовањем часова у школској библиотеци, школски библиотекар активно учествује у реализацији интегративне, истраживачке, пројектне и других иновативних модела наставе. Педагошка пракса у нашој земљи показује да школе још увек нису довољно и адекватно интегрисале рад школске библиотеке и школског библиотекара у васпитно-образовни процес. Међу бројним разлозима таквог стања треба споменути несхватање улоге и значаја школске библиотеке у васпитно-образовном процесу, необезбеђивање услова за савремени рад школске библиотеке, како материјалних (простор, опрема, библиотечки фонд), тако и кадровских. Треба поменути и да у реализацији програма рада школски библиотекари наилазе на извесне потешкоће које су, с једне стране, везане за њихову недовољну оспособљеност и упућеност за рад са ученицима и сарадњу са наставницима. С друге стране, не уважавајући потенцијалне могућности школске библиотеке и школског библиотекара, школе у недовољној мери укључују школску библиотеку и школског библиотекара у реализацију програмских садржаја школе.

Како организација и извођење интегративне наставе у основној школи подразумева активно учешће школског библиотекара, у даљем раду предлажемо план рада школског библиотекара за припрему и реализацију часова интегративне наставе.

Већина планова за тематске јединице прави се за дужи период (три до четири недеље). Међутим, реализација неке теме може трајати краће (један дан, неколико дана или недељу дана) уколико је током рада задовољено дечје интересовање. С обзиром на то да је у интегративној настави радни дан основна организациона јединица, библиотекар у сарадњи са учитељем, односно наставником, израђује план дана, као сценарио једног наставног дана. За сваки дан, предвиђен за реализацију одређене теме, потребно је направити засебан план. Сваки радни дан може да има различит број активности.

План рада за припрему и реализацију интегративне наставе треба да садржи следеће елементе:

1. *Избор одговарајуће теме*

Први корак у планирању интегративне наставе јесте одабирање одговарајуће теме. Садржај који ће одабрана тема обухватити треба да се заснива на општим циљевима наставног програма и интересовањима, потребама и искуству деце, као и расположивим ресурсима који служе као помоћ при учењу. Треба имати на уму да је интегративни приступ погоднији за апстрактне теме или појмове јер су флексибилнији и представљају подстицај за различите начине размишљања.

2. *Дефинисање циљева које треба остварити обрадом одређене теме*

Циљевима се одређује оно што се изабраном темом жели постићи, утврђују се знања и вештине које ће ученици стећи. Приликом постављања циљева за одређену тему (тематску јединицу) важно је остварити свеобухватну равнотежу наставних области.

3. *Утврђивање редоследа реализације циљева и појмова које треба обрадити и планирање одговарајућих активности за сваку област*

Редоследу реализације циљева треба посветити посебну пажњу, тако да учење представља надовезивање на постојећи ниво знања и да одговара узрасту ученика. Наставне активности треба планирати имајући у виду предвиђене циљеве. Сврха реализације циљева јесте развијање чврстог односа између активности и области обухваћених садржајем.

4. *Одабирање и припремање литературе и друге грађе потребне за реализацију одабране теме*

У оквиру ове етапе школски библиотекар има важну улогу. Он припрема материјал за ученике и упућује их на различите изворе информација који су неопходни за реализацију одабране теме. Током процеса учења, школски библиотекар помаже ученицима у проналажењу и процени информација, као и одабиру најбољих, како би се успешно одговорило на постављене задатке.

5. *Опис активности*

Потребно је описати сваку активност уз навођење начина реализације, облика и метода рада и потребних дидактичких средстава. Опис активности подразумева и прецизно утврђивање и дефинисање задатака за ученике. Поред описа, потребно је одредити редослед активности, њихово трајање и паузе између активности.

6. *Оцењивање*

Оцењивање је важан део планирања и проучавања неке тематске јединице. Конкретни циљеви постављени на почетку теме служе као средство којим се утврђује оцена. Савладавање постављених циљева значиће да је ученик постигао успех. Оцењивањем ученика добијају се корисне информације, између осталог и успешност реализације одабране наставне теме.

7. *Закључак о реализацији теме*

Закључак о реализацији теме саставни је део оперативног плана рада како би се приликом наредног планирања исправили недостаци уочени у процесу реализације наставе и учења. Пожељно би било да се напише кратак осврт на примењени наставни систем и наставну стратегију (методе, средства, облици рада, начин сарадње ученика међусобно, наставника, библиотекара и ученика, начин праћења рада и напредовања ученика). Ова активност је важна и представља самоевалуацију процеса наставе и учења од стране библиотекара и наставника.

6. Закључак

Савремено образовање пред школу поставља обавезу да ученицима пружи функционална знања, а посебно да их оспособи за самообразовање. Школска библиотека у томе има значајну улогу. Кроз различите облике рада, школска библиотека прилазећи индивидуално и колективно ученицима буди интересовања и љубав према књизи, проширује њихове културне видике, а истовремено их оспособљава и навикава да се самостално служе библиотеком и различитим изворима информација.

Улога школске библиотеке у школи може се сагледати у широком контексту, кроз учешће у остваривању наставног плана и програма, кроз сарадњу са ученицима, наставницима, родитељима, школом и широм друштвеном заједницом. Њено постојање и уређење као простора за читање, учење, стварање, дружење и културно-забавни живот школе захтева континуирано духовно и материјално улагање свих појединаца заинтересованих за живот библиотеке. Школска библиотека је једина просторија у школи са широком наменом и вишеструким могућностима за реализацију како наставних, тако и ваннаставних садржаја и активности. То може бити место за учење, информацијски и комуникацијски центар школе, простор за дружење са друговима и књигом, изложбени простор, место за одржавање књижевних вечери, учионица за рад секција, место за стварање база података за поједине области знања, позорница за промоције књига, трибине, сусрете са популарним личностима. Она је и место укрштања идеја које износе, планирају и реализују сви учесници наставног процеса. Може бити и значајно место за усавршавање знања свих запослених у школи.

Пракса показује да школе још увек нису довољно и адекватно интегрисале рад школске библиотеке у васпитно-образовни процес. Њене могућности у остваривању бројних иновативних модела наставе нису у довољној мери искоришћене. Посебно је недовољно уочљива њена улога у реализацији интегративне наставе, иако су могућности школске библиотеке у извођењу овог иновативног модела наставе бројне и вишеструке.

Да би се успешно остварила веза школске библиотеке и интегративне наставе, као и наставе уопште, сматрамо да треба обезбедити следеће услове:

- школа треба да има добро опремљену библиотеку чији је простор креативно уређен и привлачан за ученике;
- коришћење библиотечког фонда и укључивање ученика у разне облике рада библиотеке треба да буде прилагођено свим ученицима, без обзира на интелектуалне способности и образовни ниво;
- садржајем и обимом библиотечког фонда библиотека треба да задовољава захтеве наставног плана и програма и индивидуална интересовања ученика и наставника;
- потребна је добра и отворена сарадња учитеља, наставника и библиотекара;

- библитекар треба да буде укључен у наставне и ваннаставне активности;
- библиотекар треба да учествује у планирању наставе, изради годишњих и оперативних планова наставног рада, реализацији иновативних модела наставе, посебно интегративне наставе;
- библиотекар треба да направи план рада за извођење часова интегративне наставе;
- часове интегративне наставе треба што чешће организовати у школској библиотеци, зависно од одабране теме;
- простор библиотеке треба посебно припремити и уредити за извођење часова интегративне наставе;
- разноликошћу садржаја и облика рада библиотека треба буде у функцији остваривања васпитно-образовних циљева и задатака;
- библиотека треба да постане саставни део ученичких школских потреба и навика;
- ученици треба да схвате да је библиотека извор сазнања.

Литература

1. Вилотијевић, М. и Вилотијевић, Н. (2008). *Иновације у настави*. Врање: Учитељски факултет.
2. Вилотијевић, Н. (2006). *Интегративна настава природе и друштва*. Београд: Школска књига.
3. Вранеш, А. (2008). *Школска библиотека и школски библиотекар у односу на библиотечке и просветне стандарде*. У: Школски библиотекар сарадник у настави. Ур. Александра Вранеш и др. Београд: Филолошки факултет Универзитета у Београду и Библиотекарско друштво Србије, стр. 5-19.
4. Ђорђевић, Ј. (1981). *Савремена настава*. Београд: Научна књига.
5. Zakon o bibliotečko-informacionoj delatnosti, Službeni glasnik RS br. 52/11. Преузето 17.08.2014. са https//www.nb.rs/view_file.php?file_id=3047
6. IFLA, IFLA/UNESCO Манифест за школске библиотеке, Гласник НБС 1/2005. Преузето 17.08.2014. са https//www.nb.rs/view_file php?file_id=1283
7. Јовановић, Б. (2005). *Школа и васпитање*. Београд: Едука.
8. Кузмановић, Ј. (2012). *Нова улога школске библиотеке у основним школама и комуникациона статегија за њено промовисање*. Преузето 22.08.2014. са kpolisa.com/KP17/kp17-II-4-JelenaKuzmanovic.pdf
9. Ласло, М.; Ласић-Лазић, Ј. и Ловринчевић, Ј. (2008). *Шта није јасно око електронске библиотеке или који су традиционални концепти библиотекарства подесни за електронску библиотеку.* У: Електронска библиотека. Међународна научна конференција одржана 25-28.09.2008. Ур. Александра Вранеш и Љиљана Марковић. стр. 73-91. Београд: Филолошки факултет Универзитета у Београду.
10. Лукић Радојичић, В. (2011): Интегративна настава у савременом образовном процесу*, Образовна технологија,* бр. 4, стр. 1-10.

11. Митрић, М. (2008). *Активна улога школске библиотеке у образовно-васпитном процесу*. Преузето 18.08.2014. са www.pedagog.rs/nastava%20i%20vaspitanje/2009-2/aktivna%20uloga%skolske%20biblioteke.pdf
12. Potkonjak, N. i Šimleša, P., ur. (1989). *Pedagoška enciklopedija I i II*. Beograd: Zavod za udžbenike i nastavna sredstva.
13. Поткоњак, Н. и др., ур. (1996). *Педагошки лексикон*. Београд: Завод за уџбенике и наставна средства.
14. Правилник о националним стандардима за обављање библиотечко-информационе делатности, Службени гласник РСрбије, бр. 39/13. Преузето 03.09.2014. са https://www.nb.rs/pages/article.php?id=1485
15. Penkov, M. (2011). *Primena obrazovne tehnologije u biblioteci osnovne škole*. Преузето 13.08.2014. са www.readbag.com/tfc-kg-ac-rs-tio6-radovi-3-nastavnici-i-skola-u-informaciono-tehnoloskom-okruzenju-pdf-315-mile-penkov
16. Теодосић, Р., ур. (1967). *Педагошки речник*. Београд: Завод за издавање уџбеника Социјалистичке Републике Србије.
17. Трифуновић, Б. (2008). *Дигитализација и електронске библиотеке – „Дигитална библиотека“*. У: Електронска библиотека. Међународна научна конференција одржана 25-28.09.2008. Ур. Александра Вранеш и Љиљана Марковић. стр. 130-146. Београд: Филолошки факултет Универзитета у Београду.
18. Čudina-Obradović, M. i Brajković, S. (2009). *Integrirano poučavanje*. Zagreb: Pučko otvoreno učilište „Korak po korak“.

Ms Ana Spasić Stošić

THE ROLE OF SCHOOL LIBRARY IN THE REALIZATION OF INTEGRATIVE TEACHING IN ELEMENTARY SCHOOL

Summary: *The paper deals with the role of school library in the educational process, with special attention paid to its role in the implementation of integrative teaching from first to fourth grade of elementary school. In highlighting its role in the teaching process, started from the idea citing the school library, its main tasks and role in the process of education of each individual. As the modern elementary school is increasingly insisting on integrative thematic approach to teaching, are given basic characteristics of integrative teaching, forms and conditions of implementation of this innovative model. It was determined that the school library plays an important role in the realization of integrative teaching, but its capabilities are not sufficiently exploited. The proposed work plan of the school librarian for the preparation and implementation of integrative teaching classes in the school library.*

Key words: *school library, modern school, integrative teaching, work plan school librarian, preparing and organizing integrative classes.*

Примљено: 12. 11. 2015. године.
Одобрено за штампу: 3. 1. 2016. године.